

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ
Кафедра обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу

Судово-бухгалтерська експертиза

Методичні рекомендації

для семінарських, практичних занять і самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

м. Кам'янець-Подільський

2023 р.

УДК 631.162:657.6

О 12

Рецензенти:

*Інна ЦВІГУН, д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»*

*Ірина ГУМЕНЮК, к.е.н., доцент,
в.о. директора навчально-наукового інституту економіки, управління та
діджиталізації
Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»*

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою ЗВО «ПДУ»
протокол № _____ від _____ р.*

Балла І.В., Борковська В.В.

О 12 Судово-бухгалтерська експертиза: методичні рекомендації для семінарських, практичних занять і самостійної роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»). м. Кам'янець-Подільський. ЗВО «ПДУ». 2023. 26 с.

В даній роботі розкрито методичні рекомендації для семінарських, практичних занять і самостійної роботи для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

УДК 631.162:657.6

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
Розділ І. Предмет, завдання і методи судово-бухгалтерської експертизи.....	5
1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України.....	5
2. Судово-бухгалтерська експертиза, її види та завдання.....	7
3. Предмет і метод судово-бухгалтерської експертизи.....	8
4. Організація судово-бухгалтерської експертизи.....	10
Розділ 2. Організаційна, дослідна та стадія узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи.....	12
5. Організаційна стадія судово-бухгалтерської експертизи.....	12
6. Методика дослідження судово-бухгалтерською експертизою основних фінансово-господарських операцій.....	15
7. Завершальна стадія судово-бухгалтерської експертизи.....	20
Теми рефератів з курсу.....	23
Вимоги до написання рефератів.....	24
Рекомендована література.....	26

Загальні положення

Мета вивчення дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» полягає в тому, щоб дати студентам необхідні теоретичні знання та практичні навички з даного курсу, навчити студентів методично грамотно застосовувати прийоми і процедури судово-бухгалтерської експертизи на практиці та кваліфіковано складати висновки судово-бухгалтерської експертизи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти знаннями:

Знати:

- суть судово-бухгалтерської експертизи і судово-експертної діяльності, зміст основних понять і категорій;
- правові основи та організацію судово-бухгалтерської експертизи;
- процесуальний порядок проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- методику експертного дослідження основних фінансово-господарських операцій;
- методику складання висновку експерта-бухгалтера.

вміти:

- користуватися нормативно-правовими актами, які регламентують порядок здійснення судово-експертної діяльності;
- методично грамотно застосовувати прийоми та процедури судово-бухгалтерської експертизи на практиці;
- ознайомлюватися та досліджувати матеріали кримінальних, цивільних, господарських справ, що стосуються предмета судово-бухгалтерської експертизи;
- проводити всебічне дослідження документів справи та формувати підсумковий документ експерта-бухгалтера.

Розділ I. Предмет, завдання і методи судово-бухгалтерської експертизи

Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України

Питання для вивчення та обговорення:

1.1. Поняття економічного контролю, його сутність, об'єктивність та основні принципи. Завдання контролю в умовах ринкової економіки.

1.2. Роль правоохоронних органів під час здійснення економічного контролю. Система доказів у правоохоронній діяльності.

1.3. Державна податкова служба як орган контролю. Функції, повноваження і обов'язки податкової служби.

1.4. Особливості проведення ревізії на вимогу правоохоронних органів.

1.5. Відмінні риси судово-бухгалтерської експертизи від ревізії та аудиту.

Завдання 1.

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшли матеріали цивільної справи № 78/001 при ухвалі судді господарського суду Хмельницької області Павлової І. Д. На вирішення експертизи поставлені такі питання:

1. Чи підтверджується документально отримання в серпні 2022 р. корпорацією «А» паливно-мастильних матеріалів, оплачених за рахунок кредитних коштів?

2. Чи мали місце порушення чинного законодавства під час проведення митного оформлення експортного вантажу відповідно до контракту № 2 від 08.03.2022 р., укладеного між підприємством «А» та фірмою «В» (Німеччина)?

Завдання:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити чому.

2. За питаннями, поставленими в межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Завдання 2.

До державної експертної установи для проведення судово-бухгалтерської експертизи надійшли матеріали кримінальної справи № 165782 при постанові судді Печерського районного суду м. Києва Петрова П. Г. На вирішення експертизи поставлені такі питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки ревізії (акт перевіряючого органу від 15.02.2022 р.) щодо встановлення нестачі грошових коштів у касі підприємства «А» станом на 10.02.2022 р.?

2. Чи використані під час проведення ревізії всі необхідні методи та прийоми дослідження даних бухгалтерського обліку?

Завдання:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити чому.

2. За питаннями, поставленими в межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Завдання 3.

На вирішення експерту-бухгалтеру державної установи (ухвала суду Дніпровського району м. Києва Сидорова Д. М. по кримінальній справі № 06-259) були поставлені такі питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки ревізії (акт перевіряючого органу від 10.04.2022 р.) щодо встановлення нестачі грошових коштів у касі підприємства «А» станом на 10.02.2022 р.?

На дослідження експерту були надані матеріали кримінальної справи в одному томі. Експертом у визначені строки було заявлено клопотання про надання додатково матеріалів: постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України за перший квартал 2022 р.

Завдання:

1. Визначити, чи можливо за наданими документами відповісти на поставлене запитання. Пояснити чому.

2. Чи правильно складено клопотання щодо об'єктів дослідження?

Тема 2. Судово-бухгалтерська експертиза, її види та завдання

Питання для вивчення та обговорення:

2.1. Поняття про судові експертизи та їх зв'язок із правоохоронною діяльністю.

2.2. Види судових експертиз, їх класифікація.

2.3. Сутність судово-бухгалтерської експертизи та її зв'язок із практикою бухгалтерського обліку.

2.4. Завдання судово-бухгалтерської експертизи та її зміст.

2.5. Історичні аспекти розвитку судово-бухгалтерської експертизи.

Завдання 1.

Після розгляду та вивчення висновку експертизи слідчим установлено, що експертом досліджено не всі надані об'єкти, тобто висновок є неповним. Шляхом допиту експерта слідчий не зміг усунути неповноту висновку. Тому він вирішує призначити експертизу.

Завдання:

1. Визначити, яку експертизу буде призначено слідчим за даних обставин.

2. За допомогою якого процесуального документа призначається експертиза за даних обставин? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?

3. Кому може бути доручено проведення даної експертизи?

Завдання 2.

До суду звернулось підприємство «А» з позовом про визнання його прав на частину будинку. Спорудження цього будинку протягом трьох років проводилось підприємством «Б», а інвестування — підприємством «А».

Після розгляду справи в суді за клопотанням однієї зі сторін суддею була призначена експертиза, на вирішення якої були поставлені такі питання:

1. Визначити фактичну вартість будинку.

2. На підставі наданих документів визначити, чи проводило підприємство «А» інвестування даного будинку і в яких розмірах.

Завдання: визначити вид призначеної експертизи.

Завдання 3.

У ході попереднього слідства по кримінальній справі була призначена і проведена судово-бухгалтерська експертиза. Матеріали кримінальної справи, в тому числі і експертиза, після завершення слідства були передані до суду. Вивчивши матеріали кримінальної справи, суддя вирішив призначити судово-бухгалтерську експертизу.

Завдання:

1. Визначити, яку саме експертизу (первинну, додаткову або повторну) призначить суддя.
2. Який процесуальний документ буде оформлений суддею для призначення експертизи за даних умов?
3. Кому можна доручити виконання цієї експертизи?

Тема 3. Предмет і метод судово-бухгалтерської експертизи

Питання для вивчення та обговорення:

- 3.1. Предмет і об'єкти судово-бухгалтерської експертизи.
- 3.2. Методи, методичні прийоми і процедури судово-бухгалтерської експертизи.

Завдання 1.

До державної експертної установи для проведення судово-бухгалтерської експертизи надійшли матеріали кримінальної справи № 000521 при постанові слідчого відділу податкової служби ДПА в м. Києві Іванова А. А., в якій на вирішення експертизи поставлені такі питання:

1. Чи є доцільним та економічно обґрунтованим укладення підприємством «А» договору № 3 від 07.11.2022 р. з комерційною фірмою «В»?
2. Хто з посадових осіб підприємства «А» та в якій мірі є відповідальним за проведення господарських операцій?
3. Чи підтверджуються документально висновки ревізорів (акт перевірки № 22/2-96 від 28.01.2023 р.) щодо донарахування підприємству «А» податку на прибуток в сумі 60 тис. грн. за 2022 р.?

Завдання:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити чому.

2. За питаннями, поставленими у межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Завдання 2.

Відповідно до постанови слідчого прокуратури м. Вінниці експерту-бухгалтеру були поставлені такі питання:

1. Перевірити правильність застосування розцінок під час розрахунку нарядів бригади каменярів.

2. Установити, чи обґрунтовано складений кошторис на будівництво школи.

3. Визначити компетентність ревізорів, які склали акт ревізії № 285 від 05.05.2022 р. про встановлення лишків станом на 01.05.2022р. на підприємстві «А».

Завдання:

1. Визначити, які з питань належать до компетенції експертів інших спеціальностей.

2. Визначити питання, що виходять за межі компетенції експерта-бухгалтера, але можуть бути переформульовані відповідно Інструкції про призначення та проведення судових експертиз. Переформулюйте ці питання.

Завдання 3.

Під час проведення первинної експертизи встановлено порушення чинних процесуальних норм, що регламентують порядок призначення та проведення експертизи. Крім того, у судді виникли сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з його недостатньою обґрунтованістю. У зв'язку з цим суд призначив проведення експертизи.

Завдання:

1. Назвати, яку експертизу призначено судом.

2. Яким процесуальним документом оформлюється призначення такої експертизи? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?

3. Кому може бути доручено проведення цієї експертизи ?

Тема 4. Організація судово-бухгалтерської експертизи

Питання для вивчення та обговорення:

4.1. Загальна організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні.

4.2. Процес судово-бухгалтерської експертизи та його стадії.

4.3. Порядок атестації судових експертів та основні кваліфікаційні вимоги до них.

4.4. Організація інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи.

4.5. Використання автоматизованої системи обробки інформації в процесі судово-бухгалтерської експертизи.

4.6. Планування проведення судово-бухгалтерської експертизи.

Завдання 1.

Засновники ТОВ «А» звернулись до суду з позовом про виплату їм вартості частини майна підприємства станом на 01.10.2022 р.

Ухвалою суду була призначена судово-бухгалтерська експертиза, на вирішення якої було поставлене таке запитання:

1. В якій сумі документально підтверджується заборгованість ТОВ «А» перед засновниками станом на 01.10.2022 р.?

На експертизу надійшла лише ухвала суду.

Завдання:

1. Визначити, які документи необхідні для вирішення поставленого запитання.

2. Оформити процесуальний документ, який складає судовий експерт для надання необхідних йому матеріалів.

Завдання 2.

До науково-дослідного інституту судових експертиз надійшли матеріали кримінальної справи № 281056 та документи підприємства «А» при постанові слідчого прокуратури м. Вінниця Іванова В.І. про призначення судово-бухгалтерської експертизи.

На вирішення експертизи поставлено запитання:

1. У якому розмірі підтверджується нестача грошових коштів у касі підприємства «А» станом на 12.10.2022 р., виявлена ревізорами експертної установи м. Хмельницький (акт ревізії № 2 від 12.10.2022 р.)?

На дослідження надані такі документи підприємства «А» за 2020-2022 рр.:

- статутно-реєстраційні документи підприємства «А»;
- договори про індивідуальну матеріальну відповідальність касирів;
- заявка-розрахунок на встановлення ліміту в касі підприємства;
- прибуткові та видаткові касові ордери;
- касові книги та накопичувальні відомості до них;
- банківські документи за розрахунковим рахунком та накопичувальні відомості;
- авансові звіти;
- бухгалтерський рахунок «Розрахунки з підзвітними особами»;
- відомості з нарахування та виплати заробітної плати;
- податкова звітність;
- акт ревізії експертної установи м. Хмельницький № 2 від 12.10.2022 р.;
- інші матеріали справи: протоколи допитів, пояснення.

Завдання:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.

2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Завдання 3.

20.05.2022 р. з Таращанського райсуду Київської області до експертної установи при ухвалі суду надійшли матеріали кримінальної справи № 18-285 у відношенні посадових осіб ТОВ «А».

На вирішення експертам-бухгалтерам були поставлені такі запитання:

1. З якої причини відбулося псування товарів у комірника ТОВ «А»?

2. Чи були створені нормальні умови для зберігання продуктів на складі цього товариства?

На дослідження були надані матеріали кримінальної справи в трьох томах, у яких містились протоколи допитів, акт інвентаризації товарів на складі ТОВ «А» станом на 01.10.2022 р., пояснення матеріально відповідальних осіб складу товариства, бухгалтерські документи, що відображували рух ТМЦ за 2022 р. та I квартал 2022 р.

Завдання:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.

2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Розділ 2. Організаційна, дослідна та стадія узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи

Тема 5. Організаційна стадія судово-бухгалтерської експертизи

Питання для вивчення та обговорення:

5.1. Порядок призначення судово-бухгалтерської експертизи. Гарантії незалежності судового експерта.

5.2. Зміст та структура постанови (ухвали) про призначення судово-бухгалтерської експертизи. Вхідна, описова, резолютивна частина постанови про призначення експертизи.

5.3. Призначення та проведення судово-бухгалтерської експертизи на стадії попереднього розслідування. Правова регламентація судово-бухгалтерської експертизи на стадії попереднього розслідування. Строки проведення експертизи.

5.4. Проведення судово-бухгалтерської експертизи в експертних установах. Правова регламентація проведення судово-бухгалтерської експертизи в експертних установах. Допит експерта-бухгалтера.

5.5. Методика проведення бухгалтерської експертизи у суді. Правова регламентація проведення судово-бухгалтерської експертизи у суді.

Призначення, підстави та стадії проведення додаткової повторної судово-бухгалтерської експертизи.

5.6. Права, обов'язки та відповідальність судового експерта. Обов'язки керівника експертної установи. Права обвинуваченого в разі призначення та провадження судово-бухгалтерської експертизи.

Завдання 1.

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшла ухвала судді господарського суду Житомирської області Крамара І. А.

На вирішення експертизи поставлені такі запитання:

1. Чи підтверджується документально отримання в червні 2022 р. корпорацією «А» товарно-матеріальних цінностей за накладними № 12 від 10.04.2022 р. та № 14 від 12.04.2022 р.?

2. Чи у відповідності з чинним законодавством складені накладні № 12 від 10.04.2022 р. та № 14 від 12.04.2000 р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

- головна книга корпорації «А» за 2022 р.;
- касова книга корпорації «А» за 2022 р.

Експертом протягом п'яти днів з дня одержання завдання на проведення експертизи було заявлене клопотання про надання необхідних матеріалів.

Завдання:

1. Визначити перелік необхідних додаткових документів у разі, якщо корпорацією «А» одержано ТМЦ за вказаними накладними за варіантами:

- 1 варіант 3 1 по 15 у списку групи за договорами купівлі-продажу
- 2 варіант 3 16 по 30 у списку групи за договорами комісії

2. Навести перелік нормативних актів, якими встановлено порядок складання первинних документів та якими регулюється порядок відображення їх в бухгалтерському обліку.

3. З урахуванням того, що на заявлене клопотання судом не були надані необхідні документи, скласти повідомлення про неможливість надати висновок.

Завдання 2.

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшла постанова прокурора Чернігівської області Демиденка А. І.

На вирішення експертизи поставлені такі запитання:

1. Чи підтверджується документально отримання в серпні 2022 р. підприємством «А» основних засобів за договором купівлі-продажу № 12 від 01.08.2022 р. за накладними № 22 від 12.08.2022 р. та № 24 від 24.08.2022 р.?

2. Чи відповідно до чинного законодавства складені накладні № 22 від 12.08.2022 р. та № 24 від 24.08.2022 р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

- головна книга корпорації «А» за 2022 р.;
- касова книга корпорації «А» за 2022 р.

Експертом протягом п'яти днів з дня одержання завдання на проведення експертизи було заявлене клопотання про надання необхідних матеріалів.

Завдання:

1. Визначити перелік документів, необхідних для відповіді на поставлені запитання.

2. Визначити, який процесуальний документ необхідно скласти за умови, що клопотання задоволено частково: надані накладні № 22 від 12.08.2022 р. та № 24 від 24.08.2022 р.

Завдання 3.

До експертної установи надійшов лист від слідчого прокуратури Переяслав-Хмельницького району Київської області з проханням провести судово-бухгалтерську експертизу з такого питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки експертної установи, викладені в акті ревізії № 156 від 10.03.2022 р., щодо нецільового використання бюджетних коштів товариством з обмеженою відповідальністю «А» в 2021 р.?

На дослідження надані такі документи:

- головна книга за 2021 р.;
- касова книга за 2020 р.

Завдання:

1. Проаналізуйте, чи всі необхідні документи надані для відповіді на поставлені запитання. У разі необхідності складіть клопотання за встановленою формою
2. Складіть необхідний процесуальний документ у разі, якщо клопотання не задоволено.

Тема 6. Методика дослідження судово-бухгалтерською експертизою основних фінансово-господарських операцій

Питання для вивчення та обговорення:

- 6.1. Експертне дослідження операцій з грошовими коштами у касі та на рахунках у банку.
- 6.2. Експертне дослідження операцій з основними засобами, малоцінними та швидкозношуваними предметами.
- 6.3. Експертне дослідження з матеріальними запасами.
- 6.4. Експертне дослідження операцій, пов'язаних із виробництвом та реалізацією продукції.
- 6.5. Експертне дослідження операцій з розрахунків з персоналом.
- 6.6. Методика експертного дослідження операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів.
- 6.7. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансових результатів діяльності підприємства.

Завдання 1.

До господарського суду м. Вінниця 07.10.2022 р. надійшла позовна заява від підприємства «Мрія» стосовно несплати товариством «Книга» грошових зобов'язань за договором купівлі-продажу № 321 від 07.09.2022 р. в сумі 4000 грн. Як зазначено в заяві, товари за вказаним договором підприємством «Мрія» були поставлені товариству «Книга» за накладною № 15 від 10.10.2022 р. на суму 40000 грн. Відповідно до договору покупець має перерахувати кошти за одержаний товар протягом двох місяців станом на 1 грудня 2022 р., 1 березня 2023 р., а також на 1 червня 2023 р.

Є акти звіряння взаємних розрахунків, у яких підтверджується існування заборгованості в розмірі 4000 грн. Акти підписані однією стороною - підприємством «Мрія». По цій справі судом була призначена судово-бухгалтерська експертиза в експертній державній установі для вирішення питання:

1. Чи підтверджується документально заборгованість товариства «Книга» перед підприємством «Мрія» за договором купівлі-продажу № 23 від 07.09.2022 р. станом на 01.10.2022 р. у сумі 4000 грн.?

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи суд зобов'язав сторони надати всі необхідні документи.

Завдання:

1. Скласти перелік документів, необхідних для проведення дослідження з поставленого питання.

2. Скласти за встановленою формою клопотання.

3. Залежно від варіанта клопотання було задоволено, частково задоволено або не задоволено.

- 1 варіант З 1 по 10 у списку групи Задоволено повністю

- 2 варіант З 11 по 20 у списку групи Частково задоволено

- 3 варіант З 21 по 30 у списку групи Частково задоволено (не надані первинні документи)

4. Проаналізувати чи достатньо наданих на дослідження документів для проведення дослідження з поставленого питання.

Вирішити, який з процесуальних документів у даному випадку повинен скласти експерт: висновок судово-бухгалтерської експертизи чи повідомлення про неможливість надати висновок.

5. Відповісти на наступні запитання:

- на підставі яких документів у бухгалтерському обліку відображуються господарські операції?

- які вимоги пред'являються до цих документів?

- якими нормативними актами регулюються ці положення в 2022 р.?

- яким чином у бухгалтерському обліку товариства «Книга» і підприємства «Мрія» повинна була бути відображена описана операція за договором купівлі-продажу № 23?

Завдання 2.

До експертної установи 6 жовтня поточного року надійшли матеріали кримінальної справи № 27/93 та документи підприємства «Калейдоскоп» при постанові слідчого прокуратури Косики Л.М. про призначення судово-бухгалтерської експертизи.

На вирішення експертизи поставлені такі питання :

1. Чи підтверджується документально нестача грошових коштів у касі підприємства «Калейдоскоп» станом на 10.11.2022 р.? Якщо так, то в якому розмірі.

2. Визначити період виникнення нестачі на підприємстві «Калейдоскоп».

3. Визначити коло осіб, винних у виникненні цієї нестачі.

Для проведення експертизи надані такі документи підприємства «Калейдоскоп»:

- статутно-реєстраційні документи;
- договори про індивідуальну матеріальну відповідальність;
- заявка-розрахунок на встановлення ліміту каси на 2022 р.;
- прибуткові та видаткові касові ордери, накопичувальні відомості до них за I кв., II кв., III кв. 2022 р.;
- касова книга за 2022 р.;
- банківські документи за IV кв. 2022 р.;
- авансові звіти за 2022 р.;
- відомості з нарахування та виплати заробітної плати працівникам за 2022 рік;
- інші матеріали справи: протоколи допитів, пояснення.

Експертом 10 жовтня поточного року заявлено клопотання про надання додаткових матеріалів підприємства «Калейдоскоп».

Завдання:

1. Визначити перелік необхідних додаткових документів у разі, якщо підприємство «Калейдоскоп» вело підприємницьку діяльність:

- за варіантами:

- 1 варіант З 1 по 10 у списку групи Оптову торгівлю

- 2 варіант З 11 по 20 у списку групи Оптову торгівлю

- 3 варіант З 21 по 30 у списку групи Виробничу діяльність

2. На заявлене клопотання слідчим надані документи по варіантах, наведених нижче. Проаналізувавши надані документи зробити висновок про те, чи можливо за наданими на дослідження документами відповісти на поставлені запитання.

- 1 варіант З 1 по 5 у списку групи

Повністю 2 варіант З 6 по 10 у списку групи

Частково надані документи:

- журнали електронних контрольно-касових апаратів за 2022 рік;

- чекова книжка;

- журнали-ордери та оборотні відомості за балансовими рахунками,

- головну книгу за 2022 р.

3 варіант З 11 по 15 у списку групи

Частково надані документи:

- журнали-ордери та оборотні відомості по балансових рахунках,

- головну книгу за 2010 р.,

- банківські документи за I кв., II кв., III кв. 2022 р.,

- прибуткові та видаткові касові ордери,

- накопичувальні відомості до них за IV кв. 2022 р.

4 варіант З 16 по 20 у списку групи

Частково надані документи:

- банківські документи за I кв., II кв., III кв. 2022 р.,

- інвентаризація станом на 01.01.2022 р.,

- інвентаризація станом на 10.11.2022р.,

- прибуткові та видаткові касові ордери,

- накопичувальні відомості до них за IV кв. 2022 р.

5 варіант 3 21 по 25 у списку групи

Частково надані документи:

- журнали ЕККА за 2022 рік;
- чекова книжка;
- банківські документи за I кв., II кв., III кв. 2022 р.,
- інвентаризація станом на 01.01.2022 р.,
- прибуткові та видаткові касові ордери, накопичувальні відомості до них за IV кв. 2022 р.

6 варіант 3 26 по 30 у списку групи Не задоволено

3. Визначити, за допомогою яких методів необхідно провести дослідження. Роз'яснити, яким чином застосовуються ці методи.

4. Навести перелік нормативних актів, яким регулюється проведення касових операцій і відображення їх у бухгалтерському обліку.

Завдання 3.

У ході проведення ревізії на підприємстві «А» перевіряючими було встановлено, що деяким особам цього підприємства повторно виплачувалась заробітна плата за липень 2022 р.

Згідно з постановою перед експертом-бухгалтером слідчий поставив такі запитання:

1. Чи підтверджуються висновки ревізора про повторну виплату заробітної плати за липень 2022 р. Самойлову Г. К. та Климову С. А. підприємства «А» в сумі 810,00 грн.?

На дослідження надані наступні бухгалтерські документи підприємства «А» за липень та серпень 2022 р.:

- відомості про нарахування заробітної плати за липень та серпень 2022;
- касова книга за 2022 р.;
- касові звіти з прибутковими та видатковими документами за липень та серпень 2022 р.

Згідно з наданими на дослідження бухгалтерськими документами за липень та серпень 2022 р.:

П. І. Б.

Розмір заробітної плати, що належить до виплати за липень 2022 р.

Дані платіжних відомостей про виплату авансу за липень 2022 р.

Дані платіжних відомостей про виплату заробітної плати за липень 2022

Дані видаткових ордерів за серпень 2022 р. з призначенням платежу видача заробітної плати за липень 2022 р.

Самойлов С. А. 430,00 200,00 230,00 230,00

Климов Г. К. 380,00 190,00 190,00 190,00

Завдання:

1. Провести дослідження та відповісти на поставлені запитання.

Тема 7. Завершальна стадія судово-бухгалтерської експертизи

Питання для вивчення та обговорення:

7.1. Висновок експерта-бухгалтера, структура та методика його складання.

7.2. Особливості складання висновку експертизи, що виконується під час судового розгляду, та повідомлення про неможливість дати висновок.

7.3. Оцінка висновку експерта-бухгалтера слідчим.

7.4. Виявлення і усунення обставин, які сприяють вчиненню правопорушень у провадженні судово-бухгалтерської експертизи.

Завдання 1.

На дослідження судовому експерту-бухгалтеру поставлене таке запитання:

1. Чи підтверджується документально нестача товарно-матеріальних цінностей на підприємстві «А» станом на 01.11.2022 р.?

На дослідження експерту надані всі необхідні документи.

У ході дослідження експертом встановлено, що інвентаризація ТМЦ проводилась на даному підприємстві станом на 01.01.2022 р., а також на 01.11.2022 р.

На підставі наданих на дослідження первинних документів експертом розрахований обліковий залишок ТМЦ станом на 01.11.2022 р. Після зіставлення облікового залишку з даними фактичного залишку експертом виявлені лишки ТМЦ станом на 01.11.2022.

Завдання:

Сформулюйте висновок, який впливає з проведеного дослідження.

Завдання 2.

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи 03.03.2023 р. до державної експертної установи надійшла постанова прокурора Тернопільської області Глозь П. І.

На вирішення експертизи поставлені такі запитання:

1. Чи підтверджується документально придбання в грудні 2022 р. підприємством «Кентавр» комп'ютера за договором купівлі-продажу № 42 від 01.08.2022 р. за накладною № 20 від 12.08.2022 р. на загальну суму 2200 грн.?

2. Чи відповідно до чинного законодавства складена накладна № 20 від 12.08.2022 р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

- головна книга корпорації «А» за 2022 р;

- касова книга корпорації «А» за 2022 р.

Експертом 05.03.2023 р. було заявлене клопотання про надання необхідних матеріалів.

Завдання:

1. Визначити перелік документів, необхідних для відповіді на поставлені запитання, та оформити клопотання.

2. Скласти висновок за умови, що клопотання задоволено повністю. За наданими документами ці основні засоби відображені в бухгалтерському обліку

підприємства «А» відповідно до вимог чинного законодавства, а первинні документи складені відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. У викладенні дослідження зробити посилання на діючий план рахунків та інструкції до нього, а також стандарти.

Завдання 3.

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшла постанова прокурора Вінницької області Димитренка П. І.

На вирішення експертизи поставлено таке запитання:

1. Чи підтверджується документально отримання в серпні 2022 р. підприємством «А» основних засобів за договором купівлі-продажу № 42 від 01.08.2022 р. за накладними № 20 від 12.08.2022 р. та № 22 від 24.08.2022 р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

- головна книга корпорації «А» за 2022 р.;
- касова книга корпорації «А» за 2022 р.;
- договір купівлі-продажу № 42 від 01.08.2022 р.;
- накладні № 20 від 12.08.2022 р. та № 22 від 24.08.2022 р.;

бухгалтерські балансові рахунки «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», «Основні засоби» за серпень 2022 р.

Завдання:

1. Скласти висновок судово-бухгалтерської експертизи за умови, що на дослідження надані всі документи, в яких знайшла своє відображення вищезазначена господарська операція.

Теми рефератів з курсу «Судово-бухгалтерська експертиза»:

1. Поняття економічного контролю, його сутність, об'єктивність та основні принципи.
2. Роль правоохоронних органів під час здійснення економічного контролю.
3. Сутність судово-бухгалтерської експертизи та її зв'язок з практикою бухгалтерського обліку.
4. Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи.
5. Загальнонаукові методичні прийоми та їх використання у судово-бухгалтерській експертизі.
6. Частково наукові методичні прийоми, використовувані у судово-бухгалтерській експертизі.
7. Організація інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи.
8. Використання автоматизованої системи обробки інформації в процесі судово-бухгалтерської експертизи.
9. Планування проведення судово-бухгалтерської експертизи.
10. Проведення судово-бухгалтерської експертизи в експертних установах.
11. Методика проведення бухгалтерської експертизи в суді.
12. Права обвинувачуваного в разі призначення та провадження судово-бухгалтерської експертизи.
13. Матеріали, які пред'являються в судово-бухгалтерську експертизу.
14. Особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи в господарському суді.
15. Призначення і проведення судово-бухгалтерської експертизи по цивільним справам.
16. Експертиза організаційно-правових основ підприємницької діяльності.
17. Допит експерта-бухгалтера.
18. Взаємодія експерта-бухгалтера і слідчого у розкритті господарських правопорушень.

19. Права обвинувачуваного в разі призначення та провадження судово-бухгалтерської експертизи.

20. Методика експертного дослідження стану і операцій з грошовими коштами у касі і на рахунках у банку.

21. Методика експертного дослідження стану і операцій з основними засобами.

22. Експертне дослідження операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП).

23. Методика експертного дослідження операцій з матеріальними запасами.

24. Методика судово-бухгалтерської експертизи операцій, пов'язаних з виробництвом.

25. Методика судово-бухгалтерської експертизи операцій, пов'язаних з реалізацією продукції, послуг.

26. Експертне дослідження операцій з розрахунків з персоналом.

27. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій, пов'язаних з розрахунками дебіторів, кредиторів та розрахунків з бюджетом.

28. Методика експертного дослідження операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів.

29. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансових результатів діяльності підприємства.

30. Судово-бухгалтерська експертиза правопорушень, пов'язаних із ухиленнями від сплати податків.

31. Особливості експертного дослідження товарних операцій в торгівлі.

32. Система формування показників ситуаційних операцій судово-бухгалтерської експертизи в базах даних інформаційних систем.

33. Структура і порядок складання експертного висновку.

34. Оцінка висновку експерта-бухгалтера слідчим, адвокатом та судом.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат виконується на стандартних аркушах паперу форма ту А4. Робота може бути написана від руки або набрана комп'ютері. Обсяг реферату

10—12 сторінок, пронумерованих наскрізно. Текст розміщується на одному боці аркуша з полями ліворуч, знизу і зверху — 20 мм, праворуч — 10 мм. Розмір шрифту — 14, інтервал — 1,5.

На титульному аркуші потрібно навести назву університету, спеціальність, дисципліну, тему, курс, своє прізвище та ініціали.

План реферату складається зі вступу, розділів, основної частини, висновків, списку використаної літератури. У тексті кожний пункт плану необхідно виділити. Реферат не може бути написаний з використанням лише одного літературного джерела.

Реферат студент підписує і проставляє дату його виконання.

З відома керівника курсу студент може виконати реферат на тему, не включену в запропонований перелік. Списані роботи і такі, що не відповідають зазначеним вимогам, не зараховуються. У цьому разі студент мусить написати новий реферат з урахуванням усіх зауважень.

Рекомендована література основна

1. Білуха М.Т. Судово-бухгалтерська експертиза. К.: Воля, 2004. 653 с.
2. Волкова І.А. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 84 с.
3. Гуцаленко Л. В., Михальчишина Л. Г., Сидорчук В. М., Пентюк І. К. Судово-бухгалтерська експертиза. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 352 с.
4. . Мумінова-Савіна Г.Г. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. / Г.Г. Мумінова-Савіна. К.: КНЕУ, 2015. 202 с.
5. Мумінова-Савіна Г.Г. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза»: К.: КНЕУ, 2004. 268 с.
6. Камлик М.І. Судова бухгалтерія. К.: Атіка, 2007. 552 с.
7. Шарманська В.М. Бухгалтерський облік та судово-бухгалтерська експертиза. Навч.-метод.посіб. К.: Знання-Прес, 2006. 254 с.
8. Живко З.Б. Судова бухгалтерія: Навчально-методичний посібник. К.: Атіка, 2007. 344 с.
9. Рудницький В.С, Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорний конспект). Навчальний посібник. К: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
10. Савченко Л.І. Судово-бухгалтерська експертиза: Опорний конспект лекцій. К.: КНТЕУ, 2001. 166 с.

Рекомендована література допоміжна

1. Бутинець Ф.Ф. Судово-бухгалтерська експертиза. Навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ПП «Рута», 2004. 460 с.
2. Глібко В.М., Буцан О.П. Судова бухгалтерія: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
3. Камлик М.І. Судова бухгалтерія. К.: Атіка, 2003. 335 с.
4. Шарманська В.М., Шарманська С.О., Головка І.В. Судова бухгалтерія. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2008. 454 с.

Навчальне видання

**Балла Інна Володимирівна
Борковська Валентина Вікторівна**

Судово-бухгалтерська експертиза
Методичні рекомендації
для семінарських, практичних занять і самостійної роботи
для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Редактор Балла І.В.

Підписано до друку _____ р. Формат 30 × 42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Авт. арк. 0,9.
Обл.–вид. арк. _____. Уда _____. Тираж ____ прим.

Підготовлено до друку та видруковано
у Закладі Вищої Освіти «Подільський державний університет».
32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13

